

Verkiezingsprogramma 2020-2025

**Herstel in het vertrouwen
voor de toekomst**
Vertrouwen in morgen

VOORWOORD

Beste HVBers,

Het is inderdaad een voorrecht voor mij om aan de vooravond van de verkiezingen van 25 mei 2020 u allen een hart onder de riem te steken maar ook hartelijk de bedanken voor uw tomeloze inzet de afgelopen jaren. Inderdaad zijn de afgelopen 5 jaren een zware beproeving voor ons geweest waar wij ons dwars door het grillig en onvoorspelbaar politiek labrynt, ons erdoor heen hebben geslagen. Beziëld door de waarden van integriteit, transparantie en sociale rechtvaardigheid onder andere en in het besef dat afnemende politiek vertrouwen troef is, heeft de HVB zich inmiddels geprofileerd als een partij die garant staat voor educatie en vorming. Onze ontwikkelingslogan die inmiddels wortel heeft geschoten spreekt immers voor zich: O plus O is O.

Misschien een spelling van de natuur, maar beslist geen toevalligheid dat onze partij geboren is in een tijd van economische recessie die nu, 5 jaren later, nog steeds haar sporen achterlaat. Een economische dreun van jewelste die ons met de neus op de realiteit heeft gedrukt: willen wij in de toekomst economische tegenvallers het hoofd bieden moeten wij duurzame schokkendempers in place hebben en dealen met een aantal realiteiten waarvan zeker de belangrijkste is dat we onze consumptie en productiepatroon zullen moeten aanpassen aan het niveau van onze reële verdiensten. Een belangrijk stukje hervorming dus!

Ligt (her-) vorming in onze karakter, de aard van de HVB heeft alles te maken met verbinding. Op een bijna natuurlijke wijze hebben wij het klaar gespeeld dat mensen naar elkaar omkijken. Het maken van verbinding tussen mensen van verschillende afkomst en religie, het verbinden van man en vrouw op basis van gendergelijkheid en het leggen van verbinding tussen gezworen politieke andersdenkenden om maar een paar te noemen. In onze kleine samenleving

valt er nog een hoop te verbinden, immers hervorming betekent verbinding. Ons verkiezingsprogramma is pragmatisch van aard en geeft uitdrukking aan een aantal

speerpunten die allemaal noodzakelijk voor hervorming in aanmerking komen, willen wij een Suriname hebben die bekend staat als een fatsoenlijk land waar burgers netjes weten om te gaan met elkaar en de natuur, een gezond land waar een ieder gelijke toegang heeft tot gezondheidszorg, een ondernemend land waar onze kinderen vanaf de schoolbanken gestimuleerd worden echt ondernemend de wereld te verkennen. Kortom, een land dat verbonden is met de rest van de wereld. Wij gaan ervoor, we will connect and we will succeed.

Mr. Raymond Sapoen

Politieke Leider van de HVB

Paramaribo, maart 2020

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	2
INLEIDING	6
VISIE	8
MISSIE	8
HET VERKIEZINGSPROGRAMMA	9
Hoofdstuk 1. POLITIEKE HERVORMINGEN	12
1.1 REPRESENTATIEVE VERTEGENWOORDIGING, TRANSPARANTIE EN MEER BURGERINITIATIEF	12
1.2 GRONDUITGIFTEBELEID	15
1.3 HET MULIEUBELEID	16
1.3.1 Actiepunten op dit gebied zijn o.a:	17
1.4 HET CULTUURBELEID	17
1.4.1 Actiepunten cultuurbeleid:	19
1.5 GENDERBELEID	20
1.5.1 Actiepunten genderbeleid:	20
1.6 MIJNBOUWBELEID	21
1.6.1 Actiepunten om te komen tot een goed mijnbouwbeleid:	21
Hoofdstuk 2. ECONOMISCHE HERVORMING	23
2.1 Actiepunten Economische hervormingen:	26
2.1.1 Inkomstenbeleid	27
2.1.2 Hervormen van het Monetair beleid	27
2.1.3 Actiepunten stimuleren van Handel	28
2.1.4 Actiepunten voor verdere Industrialisatie	28
2.1.5 Actiepunten voor het Verbeteren van het Ondernemersklimaat	28
2.2 AGRO-INDUSTRIE	29
2.2.1 De Agrarische Sector	29
2.3 Actiepunten voor verbetering van Agrarische cultuur:	30
2.3.1 De veeteelt sector	31
2.4 HET TOERISMEBELEID	31
2.4.1 Actiepunten Tourisme:	32
Hoofdstuk 3. SOCIAAL MAATSCHAPPELIJKE HERVORMINGEN	34
3.1 ONDERWIJS	35
3.1.1 Actiepunten Onderwijs:	36
3.1.2 JEUGD	38
3.1.3 Actiepunten Jeugd:	38
3.1.4 SPORT	39

3.2	VEILIGHEID	39
3.3	GEZONDHEIDSZORG: NAAR EEN HERVORMD ZORGMODEL	42
3.3.1	Actiepunten gezondheidszorg:	43
3.4	SOCIALE ZEKERHEID EN WELZIJN	44
3.4.1	Diversiteit beleid	44
3.4.2	Actiepunten sociaalzekerheid en welzijn:	45
	SLOTWOORD	46

INLEIDING

Het waren alles behalve makkelijke jaren die we achter de rug hebben. In een wereld van handelsoorlogen en een toename van protectionistische beleidsmaatregelen waar de grote landen als de VS, Rusland en China steeds strijden voor de titel van de werelds grootste economie moeten ontwikkelingslanden als Suriname met een kleine open economie maar hun weg vinden en zich maar zo goed mogelijk voorbereiden op de onvermijdelijke klappen die er zullen vallen. En die klap kwam er ook hard aan met de commodity crisis in 2014 waar wij bij het zoeken van de economische, politieke maar ook sociaal maatschappelijke oorzaken niet verder kwamen dan de historische schuldvraag opwerpen en na een voorzichtig herstel in 2018 jammer genoeg weer vervielen in het oude. Ongetwijfeld heeft elke burger van Suriname economische schade van ondervonden, ondanks de goed bedoelde koopkrachtversterkende en compensatie maatregelen. De ambitieuze sociale agenda van Regering Bouterse I kwam zich plotseling zelf tegen in het tweede kabinet en kapseisde. De financiële duurzaamheid is alsgevolg van de sterk verminderde staatsinkomsten niet meer vanzelfsprekend en leidt tot sterk afnemende kwaliteit van de dienstverlening (ziekenhuizen, zorginstellingen, scholen) en de daarmee gepaard gaande sociale maatschappelijke onrust. Het gebrek aan transparantie in de besteding van staatsfinanciën en het daardoor afnemend vertrouwen in politici en openbare instituten maakt de aversie van de samenleving tegen de politiek er niet minder op. Integendeel, lijkt het erop dat de politieke strijd om de regeermacht in Suriname op een primitieve, persoonlijke en etnische leest voortsuddert waarbij niet zelden wordt voorbij gegaan aan de boodschap van de economische boost: never waiste a good crisis! Ondanks de zeer moeilijke sociaal economische situatie in ons land, is de HVB optimistisch over de toekomst en over de kansen van de toekomstige generaties. Optimistisch over een sterk en toonaangevend Suriname in de Caribische regio. De eerste significant olievonds voor de kust van Suriname die naar schatting vooralsnog 300 miljoen vaten olie bevat, 150 miljoen vaten condensaat en 1,4 biljoen kubieke voet gas geeft immers alle reden daartoe!

In theorie tenminste, want in de praktijk kan deze olieboom ons land op lang termijn steenrijk maken, maar ook straatarm. Over de voorgestane besteding van deze olieopbrengsten waarover zoveel ideeën en voorstellen bestaan, komen wij in een

addendum later op terug. Voor de komende vijf jaren eerst first things first en dat is nu orde op zaken stellen. Suriname op orde!

De nostalgische roep naar de goeie oude tijd waar alles zo voorhanden was en betaalbaar, waar onze economie nog op de miljarden dollars dreef van Billiton en Suralco/Alcoa en wij ons rijk waanden door de Nederlandse ontwikkelingshulp komt vaak terug vooral in slechte tijden. We moeten loslaten nu en ons realiseren dat het nooit meer hetzelfde zal zijn. De bauxietindustrie is met het vertrek van Alcoa nu volledig stil met het perspectief van een doorstart met de Bakhuisreserves op lang termijn, terwijl onze verdien capaciteit voor het leeuwendeel afhankelijk is van de exportopbrengsten van de meest kwetsbare en niet hernieuwbare natuurlijke hulpbronnen van deze tijd, namelijk aardolie en goud. We hebben dus bergen werk te verzetten willen wij meer geld verdienen. Maar, de politiek gaat meer dan alleen de economische stand van zaken in het land. Zonder meer worden beleidsmakers vaker aangerekend op het bbp, de instabiele wisselkoers, de koopkracht van de burgerij en andere economische grootheden die impact hebben op het leven van elke dag. Exact die factoren die thans grote averij hebben opgelopen en waarvan de burger verwacht van de politiek dat nieuw politiek bestuur economische verlichting zal brengen. Voor de HVB kan economische groei ALLEEN niet voor duurzame ontwikkeling zorgen, maar moet dienstbaar zijn aan sociale vooruitgang van de burgers en in samenhang zijn met de ecologie. Het is hierom dat wij in ons politiek handelen ons laten leiden door onze vijf basisprincipes oftewel kernwaarden, namelijk:

Integriteit, transparantie, vrijheid en verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid en sociale rechtvaardigheid die nader omschreven zijn in het Beginselprogramma van de partij. Afgezien van de speerpunten die wij in het navolgende met het Surinaams volk willen delen zullen wij in dit verkiezingsprogramma indachtig onze O plus O concept op een holistische wijze aangeven de voor ons wenselijke economische, sociaal maatschappelijke en politieke hervormingen die moeten plaatsvinden en daaraan gekoppelde actiepunten. Het streven van de HVB is in dit tijdsgewricht waar wij op 25 november 2020 het feit herdenken dat wij reeds 45 jaar staatkundig onafhankelijk zijn, om armoede, ongelijkheid en werkloosheid terug te dringen!

De hiertoe noodzakelijke gefaseerde en beheersbare hervormingen in het land zullen uiteindelijk moeten leiden naar een Suriname die nationaal en internationaal bekend staat als een VREEDZAME natie die:

VISIE

- waar het functioneren van de samenleving geordend is op de principes van vrijheid, democratie en rechtsstaat
- waarin een ieder de kans krijgt zich volledig te ontplooien en te ontwikkelen met respect voor elkaar en het milieu;
- waar de rijk geschakeerde etnische , culturele en religieuze oorsprong van haar burgers wordt beschouwd als een verrijking van onze beschaving en een bron van eenheid en saamhorigheid;
- waarin alle burgers, organisaties en instituten hun verantwoordelijkheid kennen en de nodige tolerantie jegens elkaar in acht nemen;
- die gelooft in eigen kunnen en de haar door de Schepper geschonken natuurlijke hulpbronnen op een verantwoorde, innovatieve en duurzame wijze zal exploiteren
- die open staat voor regionale en internationale samenwerking op basis van onze territoriale soevereiniteit, wederzijds respect en respect voor de universele rechten van de mens.

MISSIE

Een welvarend en economisch gezond Suriname, waarin de talenten van iedere Surinamer tot bloei komt, waardoor onze samenleving zich maximaal zal ontwikkelen door:

- Het waarborgen van eenheid en verdraagzaamheid binnen ons kleurrijk en divers samengesteld volk, waarin we op basis van (gender)gelijkheid met elkaar omgaan
- Het zorgen voor sociale rechtvaardigheid, door een eerlijke verdeling van arbeid, macht, kennis en inkomen
- Het zorgen voor een maatschappelijke ontwikkeling zodat iedereen, jong en oud, man en vrouw, mensen met en zonder een beperking, in harmonie en in goede gezondheid met elkaar kunnen samenleven en aan de maatschappij kunnen deelnemen

- Het zorgen voor een transparante en integere omgang met elkaar, niet alleen in het dagelijkse leven, maar zeker ook in het besturen van het land
- Het leren van kennis en (ICT) vaardigheden met behulp van vernieuwd, praktijkgericht, onderwijs. Onderwijs dat niet alleen kennis overbrengt, maar onze jeugd ook leert om die kennis toe te passen in de praktijk, hen tevens leert om innovatief en oplossingsgericht te denken en om verantwoordelijkheid te nemen!
- Het zorgen voor ons milieu en het behoud van onze unieke natuur

HET VERKIEZINGSPROGRAMMA

In ons verkiezingsprogramma komen de volgende aspecten aan de orde te weten:

- Politieke Hervormingen
 - Gronduitgiftebeleid
 - Milieubeleid
 - Cultuurbeleid
 - Genderbeleid
 - Mijnbouwbeleid
- Economische Hervormingen
 - Ondernemerschap en economische ontwikkeling
 - Agro-industrie
 - Toerismebeleid
- Sociaal Maatschappelijke hervormingen
 - Onderwijs
 - Gezondheidszorg
 - Sociaal zekerheid en Welzijn
 - Veiligheid

Als wij de doelen die wij beogen willen realiseren waaronder duurzame ontwikkeling van ons land en het veilig stellen van de nationale trots en de nationale waardigheid, dan moeten wij meer dan ooit beseffen dat wij als mensen op elkaar zijn aangewezen. Dit betekent dat wij zowel individueel als in groepsverband elkaar moeten ondersteunen om deze doelen te bereiken. Dat aan de Overheid een belangrijke rol bij dit streven is toebedeeld is vanzelfsprekend. Het zal echter afhangen van de mate, waarin en de wijze waarop wij als burgers bereidt en in staat

zijn medeverantwoordelijkheid op ons te nemen, om dit nobele doel voor ons geliefd land te bereiken. Om de transformatie en hervormingen van het beleid, zoals aangegeven in onderstaand verkiezingsprogramma een kans van slagen te geven geldt als voorwaarde een grote mate van daadwerkelijke solidariteit tussen alle maatschappelijke krachten, organisaties, groepen en individuen. Andere noodzakelijke voorwaarden zijn goede communicatie, goede wederzijdse verstandhoudingen en respect.

Ons verkiezingsprogramma is een summiere beschrijving van het transformatieproces dat Suriname moet ondergaan teneinde een zodanige inrichting van de samenleving te bewerkstelligen dat elke Surinamer, jong en oud, man en vrouw, van welke religieuze overtuiging dan ook, zonder enig onderscheid in etniciteit of afkomst de kans krijgt zich te ontplooien ter verbetering van de eigen toekomst en dat van Suriname. Dit programma heeft als oogmerk het bevorderen van de welzijn van alle Surinamers in de ruimste zin des woord, zodat iedereen op eigen kracht optimaal kan deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.

In dit verkiezingsprogramma worden een aantal uitgangspunten aangedragen, die de basis moeten leggen voor:

1. Het rationaliseren van het overheidsapparaat dat daadwerkelijk faciliterend moet zijn naar de door de overheid en de private sector te initiëren en te ontwikkelen projecten, waarbij onze verdien capaciteit wordt vergroot;
2. Het vergroten van onze verdien capaciteit door middel van het sluiten van voordelige contracten door middel van het bevorderen van sectoren, zoals landbouw, veeteelt, visserij, mijnbouw, bosbouw, ICT en outsourcing met zowel lokale als internationale investeerders;
3. Stringente invoering van het decentraliseren van het overheidsapparaat, waarbij de belangenbehartiging van zaken in de districten minder afhankelijk van Paramaribo kan geschieden via de eigen, plaatselijk benoemde en/of gekozen vertegenwoordigers;
4. Het implementeren van organisatievormen van ons openbaar bestuur, die ruimte bieden voor het regeren volgens een nieuwe stijl. Deze organisatie vormen moeten voldoen aan de veranderde omstandigheden en de steeds veranderende eisen van Suriname en de wereld om ons heen;

5. Het kunnen zorg dragen voor een systeem, waarbij rechtshandhaving en rechtsbescherming voor een ieder gewaarborgd zijn en gewaarborgd zullen blijven. Hierbij zullen de rechten van de mens zonder aanzien des persoons de hoogste prioriteit genieten;
6. Het reorganiseren van het onderwijssysteem, waarbij als uitdaging aangemerkt kan worden het dichten van de steeds groter wordende kloof tussen het onderwijsaanbod en de behoeften van onze arbeidsmarkt;
7. Het identificeren en overzichtelijk in kaart brengen van alle bestaande vormen van cultuuruitingen en deze trachten te behouden;
8. Het vergroten van de arbeidskansen, waarbij duurzame werkgelegenheid als zeer essentieel wordt beschouwd;
9. Het verbeteren en garant stellen van de veiligheid en het veiligheidsgevoel onder de Surinaamse burgers en elk een die zich op Surinaams grondgebied bevindt.
10. Het ontwikkelen en stimuleren van ondernemerschap. De innovatieve ontwikkeling van de private sector als motor van economische bedrijvigheid is onontbeerlijk in het transformatieproces.
11. Het ontwikkelen van de agrarische industrie met moderne landbouw machines en hoogwaardige kennis.
12. Het ontwikkelen en bevorderen van een Foreign Direct Investment;
13. het leefbaarder maken van de maatschappij in de ruimste zin, waarbij er onder meer plaats is ingeruimd voor de zorg voor landgenoten met een beperking, de zorg voor ouderen, de bestrijding van armoede met als follow-up het zorg dragen voor een duurzaam bestaan en de zorg voor de kansarmen. Kortom een ieder moet zich in Suriname gelukkig voelen en vaderlands liefde tentoonspreiden.

Hoofdstuk 1. **POLITIEKE HERVORMINGEN**

Hervorming van onze maatschappij betekent in de allereerste plaats dat wij terug moeten gaan naar de basis van de politiek en dat is het partijoverstijgend behartigen van het algemeen belang en vorm geven aan de toekomst van het land. In onze kleine samenleving waar sociale, economische en politieke

belangen van individuen en groepen nauw met elkaar zijn verweven is het geen makkelijke opgave tot een compromis te komen ten aanzien van een politieke hervorming. Vooral in een klimaat waar het vertrouwen in de politiek, politici en politieke instituten tot een dramatisch niveau is gedaald bestaat er des te meer reden om te werken aan de eerste stappen voor integer, dienstbaar en behoorlijk politiek bestuur.

Wij kunnen niet ontkennen dat de geloofwaardigheid van de Surinaamse politiek in de afgelopen decennia danig is geërodeerd vanwege een aantal factoren zoals het fenomeen corruptie, favoritisme en nepotisme, onvoldoende transparantie in beleid om er maar een paar te noemen. De uitgebrachte trustpolls in de achterliggende jaren liegen er niet om. Vooral in tijden van economische crises, is het vertrouwen in de politiek totaal zoek.

De Surinaamse samenleving verdient beter en dus ook betere leiders.

Wij hebben als samenleving en land dus behoorlijk veel te winnen om te blijven investeren in integer en behoorlijk bestuur in Suriname.

1.1 REPRESENTATIEVE VERTEGENWOORDIGING, TRANSPARANTIE EN MEER BURGERINITIATIEF

Voorwaarden om het geschonden vertrouwen te herstellen:

1. In de eerste plaats zal het kiesstelsel dat al decennialang door haast de hele samenleving als onrechtvaardig wordt beschouwd in de komende periode onderwerp zijn van een breed gedragen en fundamenteel besluit. Voor de HVB is het grootste knelpunt gelegen in het feit dat ons kiesstelsel van Evenredige Vertegenwoordiging (EV) een groot niet-evenredig resultaat

oplevert in de vertaling van stemmen naar zetels in het parlement. Het eerder uitgekomen rapport van de Presidentiële Commissie Evaluatie Kiesstelsel onder leiding van Jules Wijdenbosch biedt al voldoende richtlijnen hiervoor. Het herziene stelsel zal voor de verkiezingen van 2025 een feit zijn.

2. Niet minder belangrijk is om de verstarde discussie omtrent het meest functionele politiek stelsel voor ons land wederom op de agenda te plaatsen en een uitspraak te doen over de wenselijkheid van het hybride stelsel dat we nu hebben van een sterke president zonder een zelfstandige electorale legitimatie. Het grondwettelijk gegeven dat slecht presterende ministers zelfs niet met een motie van een parlementaire meerderheid naar huis kunnen, doet afbreuk aan de geloofwaardigheid van het systeem.
3. Ongeacht welk politiek stelsel, het is belangrijk dat in politiek een Code voor Behoorlijk Bestuur wordt geproclameerd waarin in ieder geval er communis opinio bestaat over de basis gedragsregels die wenselijk zijn voor behoorlijk bestuur. In onze politieke cultuur van verspilling van menselijk en sociaal kapitaal, zullen wij in de aanzet tot behoorlijk bestuur mechanismen moeten introduceren om de verantwoordelijkheden tussen (politieke) bestuurders en professionals te veranderen. Dit betekent onder andere dat het aantal politieke benoemingen wordt verminderd en cruciale functies in het bestuur absoluut worden gedepolitiseerd. Dit houdt niet in dat de professional geen politieke affiliatie mag hebben, maar wel dat hij ten alle tijde zijn onafhankelijkheid en professionaliteit behoudt.
4. De HVB zal zich verder blijven beijveren voor verhoogde participatie van minderheden en vrouwen in de politiek hetgeen overigens al goed tot uitdrukking komt in onze partijstructuren. Een interessante bevinding uit de literatuur is dat de participatie van vrouwen in 's landsbestuur leidt tot meer efficiency en lagere corruptie.
5. Het gebrek aan transparantie van beleid zal middels de Wet Openbaarheid van Bestuur zijn beslag krijgen in de komende beleidsperiode zodat ons land zich kan scharen in de rij van fatsoenlijke democratieën die haar uit te voeren beleid in het openbaar deelt en geen informatie voor haar burgers achterhoudt

dan slechts die informatie die in het belang van de openbare orde en veiligheid beschermd moet worden. Meer transparantie zal worden geëist door openbare debatten van beleidsmakers af te dwingen, vooral voorafgaand de verkiezingen zodat er meer ruimte wordt gecreëerd voor meer inhoudelijk debat. Meer visie, minder geschreeuw dus.

6. Behoorlijk bestuur kan niet gedijen in een klimaat waar een groot deel van de beroepsbevolking werkzaam is als ambtenaar (tussen 45.000 en 48.000) en waarvan de personele lasten nu ruim 65 tot 70% van het BNP bedragen. Een ondraaglijke last die al decennialang punt van discussie is en een enorme druk uitoefent op het overheidsbudget. Ook gelet op het laag maatschappelijk rendement en de bewezen lage historische realisatiegraad van 30% zullen we vroeg of laat het mes erin moeten zetten. Wij realiseren ons dat sanering van het ambtenarenapparaat niet op zichzelf staat en als onderdeel van het zogeheten Public Sector Reform in nauw verband moet worden beschouwd met de diversificatie van onze economie en in dit stadium vooral gericht moet zijn op het excellent en efficiënt optreden van onze apparaat. Vooruitlopend op de integrale public-private strategie waar zeker de kerntakendiscussie moet plaatsvinden (wat moet de overheid blijven doen en wat moet of mag zij geheel dan wel gedeeltelijk afstoten), is de HVB voorstaander van de eerste gefaseerde aanzet daartoe, namelijk overeenkomstig het Decreet C-45 van 1972 beginnen met de planmatige afvloeiing van die ambtenaren die reeds 35 jaar diensttijd erop hebben en dicht leunen tegen de leeftijd van 60 jaar met behoud van 70% van hun laatstgenoten bezoldiging. Een recente studie hierover heeft uitgewezen dat we praten over ruim 12.000 landsdienaren (ongev. 20% van het totaal dus) hetgeen een besparing van 75 miljoen SRD oplevert. Een bedrag dat geïnvesteerd kan worden in onderwijs, infrastructuur of andere productieve sectoren.
7. "Doen wat je zegt", komt ook in de politieke praktijk vaak niet uit waardoor de kiezer van mening is dat beloften niet zijn nagekomen en het wantrouwen in de politiek groeit. Aan de basale verwachtingen van de kiezer over het welzijn van hun eigen straat, wijk of ressort (wegonderhoud, vuilophaal, sportfaciliteiten, scholen, openbaar vervoer enz) wordt vanwege tal van

redenen vaak niet voldaan. De in de revolutionaire jaren grondwettelijk ingebedde regionale organen functioneren nauwelijks terwijl de financiële decentralisatie heel moeizaam op gang komt. De HVB is van mening dat de jaarlijkse miljoeneninvestering in de ruim 843 ressortraden niet meer langer verantwoord is en een grondige discussie moet plaatsvinden over een versnelde proces van local ownership, waarbij de keus voor een gekozen districtscommissaris bijgestaan door een sterke en professionele districtsraad een optie is.

1.2 GRONDUITGIFTEBELEID

Het nieuwe gronduitgifterecht kent aan iedere Surinamer het recht toe op een stukje grond. Iedere Surinamer heeft conform de wet het recht om een stuk domeingrond aan te vragen. Wij zijn van mening dat het verbeteren en ontwikkelen van het grondbeleid gebaseerd moet zijn op het beginsel van rechtvaardigheid. Een efficiënt grondbeleid is essentieel voor ontwikkeling, aangezien grondbeleid een sterke invloed heeft op ondernemerschap en huisvesting.

Beleidsmaatregelen voor een transparanter grondbeleid

De door ons gewenste beleidsmaatregelen om te komen tot een rechtvaardiger en effectiever gronduitgifte beleid zijn:

- *Het zorgdragen voor een transparant en rechtvaardig grondbeleid door verder ordening te brengen in het proces van grondregistratie- en gronduitgifte.* Daarbij is een juistere toepassing van de Landhervormingsdecreten (L-decreten) van groot belang. Tevens moet de aanvraagprocedure voor grond transparanter worden.
- Het heractiveren van de Grondkamer, die conform de wet een adviseringsfunctie moet hebben bij de uitgifte van gronden in grondhuur;
- *Het beschikbaar stellen van grond aan startende gezinnen.* De voorwaarden hiervoor en hoe dit precies zal geschieden, zal nader uitgewerkt worden;
- Het op kort termijn oplossen van de bestaande boedelproblematiek;

In het verlengde van een efficiënt grondbeleid ligt een goed huisvestingsbeleid. *Wij gaan ons sterk maken voor goede huisvesting voor de gehele bevolking in het bijzonder de minderdraagkrachtigen en behoeftigen.* Voor de minderdraagkrachtigen

zal er een speciale fonds gericht op woningbouw in het leven worden geroepen en een huisvestingsplan zal onderdeel uitmaken van het huisvestingsbeleid.

1.3 HET MILIEUBELEID

De functie van een evenwichtige natuur met zijn biodiversiteit is van eminent belang voor de instandhouding van de mensheid. Het streven naar een duurzaam en verantwoordelijk gebruik van onze natuurlijke hulpbronnen is van essentieel belang om zo weinig mogelijk schade toe te brengen aan het Milieu, zodat er duurzaam en multi- inzetbaar gebruik van gemaakt kan worden.

Een samenleving wordt niet alleen leefbaar door goede menselijke verhoudingen. Ook voor wat betreft de omgang met het milieu en de inrichting van de openbare ruimte zullen scherpere keuzes gemaakt moeten worden. Een gezond milieu is niet alleen van essentieel belang voor het leven op aarde, maar is ook onmisbaar bij het verduurzamen van de sociaaleconomische planning en besluitvorming. De economische waarde van het milieu is weliswaar grotendeels nog niet bekend voor alle sectoren, maar vormt nu al de belangrijkste pilaar in de wereld met betrekking tot lucht- en waterkwaliteit, energieproductie en voedselzekerheid.

Dit brengt ons tot de volgende standpunten:

- Bewustwording van mensen op het gebied van de milieuproblematiek is een eerste vereiste. De HVB pleit voor goede voorlichting over het milieu en het verplicht opnemen in het onderwijspakket van natuur- en milieueducatie.
- Er zullen eisen moeten worden gesteld aan de energiebronnen. Er zal een overgang moeten plaatsvinden naar hernieuwbare energie, gecombineerd met een strategie voor efficiënt energie verbruik .
- De concept Milieu Raamwet zal aangenomen worden.

Wij pleiten o.a. voor:

- a. een integrale milieuwet, waarin onder andere meer milieu kwaliteitseisen worden opgenomen;
- b. het instellen van één verantwoordelijke ministerie voor het totaal milieubeleid. Als het relatief groenste land in de wereld is het een noodzaak om een ministerie voor Milieu te hebben, waardoor de

economische ontwikkeling, waarnaar er gestreefd wordt, op een milieuverantwoorde wijze tot stand wordt gebracht.

- Bevordering van de samenwerking tussen verschillende instanties en ministeries, die raakvlakken hebben met milieuzaken;
- Verbetering van het milieu-beheersapparaat.

1.3.1 Actiepunten op dit gebied zijn o.a:

- Het Ontwikkelen van bestemmingsplannen ten behoeve van onder andere: natuurparken en multi-use area's, landbouwgebieden, industrieparken, woongebieden, recreatieoorden, sportcentrums, etc.
- Het Doorvoeren van maatregelen voor het milieu, op het gebied van:
 - Afvalbeheer: stimuleren van recycling initiatieven en bedrijven; bevorderen van export van recycled materiaal;
 - Duurzaam waterbeheer: bescherming van grond- en oppervlaktewateren en promoten van efficiënt gebruik van water ;
 - Natuurbeheer: beschermen, behouden, monitoren en duurzaam gebruiken van de biodiversiteit ;
 - Duurzaam landbeheer: herbestemmen van uitgemijnde gebieden en stimuleren van duurzaam landgebruik in verschillende sectoren;
 - Goedkeuring en implementatie van wetten ten aanzien van milieu, aquacultuur, jacht, natuurbescherming en ruimtelijke ordening (instellen van een Commissie ter voorbereiding van de Ontwerpwet op de Ruimtelijke Ordening).
 - Werken aan industrialisatie van de bosbouw en vergroten van de export van hout, daarbij opzetten van een laboratorium ten behoeve van het hoogtechnologisch onderzoek en het certificeren van de houtproductie.

1.4 HET CULTUURBELEID

Suriname is deel van de internationale gemeenschap.

Kunst en cultuur zijn uiterst waardevol voor een samenleving. Het tilt uit boven het alledaagse en kan mensen aan het denken zetten. Ook kan het mensen meer inzicht geven in de geschiedenis en hoe mensen in het verleden dachten en leefden. Maar

het maken en genieten van kunst is toch allereerst een zaak van degenen die er hun levenswerk van maken en ervan genieten. De overheid draagt daarom een bijzondere verantwoordelijkheid om dat erfgoed in stand te houden

Meer dan ooit staat onze culturele beleving onder druk van voortgaande globalisering en digitalisering. Deze ontwikkelingen hebben het cultureel speelveld vergroot en veranderd en veranderen ook de manier waarop wij cultuur ervaren, verspreiden en bekijken. De culturele

grenzen tussen binnen en buitenland vervagen. Internet en social-media zorgen immers voor een razendsnelle mondiale spreiding van culturen. Het digitaal domein is een belangrijk nieuwe ontmoetingsplek geworden.

Onze rijke culturele verscheidenheid waarop we trots zijn staat op een tweekop die een gigantische culturele uitdaging is maar tegelijkertijd dynamisch is, gewoon omdat cultuur nu eenmaal dynamisch is. Suriname staat bekend als een land met een grote mate van tolerantie, hetgeen ons tot nu toe alle mogelijkheden biedt om onze cultuur in alle vrijheid te beleven.

In dit tijdsgewricht zullen onze inspanningen erop gericht zijn om de vruchten van onze cultuuruitingen te laten uitstijgen boven de persoonlijke ontplooiing en te integreren in armoedebestrijdings- en gemeenschapsontwikkelings-programma's. Het gaat eigenlijk om de centrale vraag: hoe moeten wij ons cultureel beleid zodanig ontwerpen dat behoud en ontwikkeling van onze lokale culturen bijdraagt tot sociale vooruitgang? En hoe zorgen wij ervoor dat ondanks onze culturele verscheidenheid wij in deze kleiner wordende wereld onze culturele identiteit niet alleen behouden maar ook kunnen laten meeliften met de globale culturele invloeden? De huidige generatie wil zich immers ook niet meer laten opsluiten in enge culturele hokjes.

Stimulerend overheidsbeleid zal in onze optiek moeten resulteren in:

1. Verhoogde toegang van burgers tot productie- en trainingsmogelijkheden en begeleiding voor culturele activiteiten;
2. Agressieve elektronische verspreiding van culturele producties die de sociaal-culturele en politieke omgeving weerspiegelen. Dit draagt ook bij tot

ontwikkeling en behoud van ons cultureel erfgoed voor de volgende generaties;

3. Beschermende regelgeving voor onze cultuurdragers die hen in staat stelt op een eerlijke manier hun producten regionaal en internationaal aan de man te brengen. In dit kader zal er bijzondere aandacht worden besteed aan de creatieve industries die bij ons nog in de kinderschoenen staat, maar in de regio een sterke bijdrage levert aan de toerisme industrie;
4. Het instellen van een nationaal cultureel platform met een public/private karakter om het Surinaams cultureel product in haar volle potentie te verdiepen en te commercialiseren
5. Culturele samenwerking
6. Jaarlijks een culturele week in de grote vakantie introduceren waarbij telkens weer een specifieke cultuur in perspectief wordt belicht

Het ontwikkelen en aanmoedigen van de nationale cultuur, die de bevolking zal bewapenen met de capaciteiten en vaardigheden om kritisch de culturele waarden, normen en gebruiken van andere landen te beschouwen alvorens die over te nemen. Cultuur is de levensader van de mens. Daarom moet een ieder gelijkelijk aan actieve en passieve cultuuruitingen kunnen deelnemen.

1.4.1 Actiepunten cultuurbeleid:

De overheid dient een voorwaardenscheppend beleid te voeren ten aanzien van cultuur. Dit beleid moet gericht zijn op het scheppen van de mogelijkheid voor een ieder om zijn cultuur in alle vrijheid te mogen beleven;

1. De overheid dient zorg te dragen voor bescherming van het Surinaamse cultureel erfgoed in binnen- en buitenland tegen vervreemding en/of vernietiging en, indien een erfgoed in het buitenland is, het teruggebracht wordt naar Suriname
2. De samenstelling van diverse projecten voor systematische documentatie en bestudering van traditionele cultuuruitingen op het gebied van religie, orale geschiedenis, folklore, en theatervormen
3. De instelling van een Nationaal Instituut voor Geschiedenis en Cultuur

1.5 GENDERBELEID

Gendergelijkheid is van eminent belang, omdat iedereen recht heeft op gelijke kansen. Suriname heeft in 1993 het CEDAW- verdrag (Het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen) bekrachtigd.

Op het gebied van Genderbeleid streven wij naar een inclusief beleid waar in alle fasen, op alle niveaus, en op alle verschillende terreinen van de besluitvorming, rekening gehouden wordt met het beginsel van gelijkheid van mannen en vrouwen.

Gender is een multidisciplinair beleidsgebied. Het verwijst naar een systeem van rollen en relaties tussen mannen en vrouwen die niet biologisch bepaald zijn (geslacht), maar door de opvoeding, de socialisatie. Het gaat dus om de rollen die worden toebedeeld aan mannen en vrouwen in het functioneren, in het werk, etc. Gendergelijkheid is een kwestie van mensenrechten. Deze kan slechts bestaan wanneer mannen en vrouwen hetzelfde niveau van macht beleven, wanneer de verschillende rollen die zij hebben en het verschillende werk dat zij doen gelijk worden gewaardeerd en wanneer beiden in gelijke mate kunnen bijdragen aan en profiteren van politieke, economische, sociale en culturele ontwikkeling. Het creëren van gelijke kansen voor iedereen is essentieel. Het is niet alleen een kwestie van gelijke kansen, maar ook van gelijke uitkomsten.

1.5.1 Actiepunten genderbeleid:

1. Opzetten van een orgaan nationaal genderbeleid
2. Een duurzame genderdialoog tussen de overheid en maatschappelijke actoren is cruciaal om het genderbeleid succesvol vorm te geven, te implementeren en te monitoren
3. Een duurzame genderdialoog tussen de overheid en maatschappelijke actoren is cruciaal om het genderbeleid succesvol vorm te geven, te implementeren en te monitoren

1.6 MIJNBOUWBELEID

De mijnbouwsector is een belangrijke pijler van de Surinaamse economie. Het mijnbouwbeleid van Suriname moet onder de loep genomen worden en zodanig worden aangepast dat er duurzame ontwikkeling van de sector kan plaatsvinden.

Het is goed op te merken dat de tijden van economische groei die we op gezette jaren hebben doorgemaakt helaas niet het gevolg zijn van een verhoogde productiviteit, maar door de dominante performance van onze winningsindustrie (aluinaarde, aardolie, goud). De huidige olie en goudexploitatie door Staatsolie en multinationals en zeker de recente significantie olievonds off-shore geven alle reden te stellen dat de komende 15 jaren de winningsindustrie het gezicht van onze economie en daarmee onze welvaart zal bepalen. Voor ons betekent deze realiteit dat onze strategie voor het aantrekken van meer investeringen gebaseerd moet zijn op het genereren van een grotere bijdrage van de sector aan de economie. Dit betekent wel dat factoren die deze sector ervan weerhouden haar volle potentieel te bereiken moeten worden weggewerkt.

In de eerste plaats zal er financiering moeten worden gezocht voor een betrouwbare geologische informatiebestand ten aanzien van aanwezige delfstofvoorraden.

De herziening van de mijnbouwwetgeving met een focus op het verminderen van de ruimte voor discretionaire bevoegdheid voor investeringsstimulansen en versterking van het kader voor mijnbouwrechten en voortgang maken met de instelling van een Delfstoffeninstituut om versnippering op beleidsniveau tegen te gaan. Specifiek voor de subsector Olie zal er een kader moeten worden ontwikkeld voor de scheiding van regelgevende en operationele taken van Staatsolie en een plan voor een afzonderlijke regelgevende instantie.

Het sociaal-milieu verantwoord en gefaseerd introduceren van de bestaande klein ambachtelijke winningsindustrie uit de informele sector in de formele economie

1.6.1 Actiepunten om te komen tot een goed mijnbouwbeleid:

- Het herzien en aanpassen van de thans verouderde mijnbouwwetgeving waaronder het Decreet Mijnbouw

- Het voeren van een transparant mijnbouwbeleid
- Het in stand houden en verbeteren van het belasting(inning)systeem voor het innen van belastinggelden bij goudhandelaren
- Het invoeren van maatregelen voor het terugdringen van de goudsmokkel;
- De uitvoering van exploratieprogramma voor aardolie, goud, diamant en andere economische winbare gesteenten
- De evaluatie van 'incentives', die ten aanzien van de 'royalties' nodig zullen zijn om de beoogde productie en export te kunnen stimuleren en vergroten.

Hoofdstuk 2. **ECONOMISCHE HERVORMING**

ECONOMISCHE HERVORMING betekent dat in de eerste plaats wij alvast onze mindset moeten hervormen: meer ondernemerschap, minder overheid! Beslist niet makkelijk in een situatie waar meer dan 40% van onze beroepsbevolking werkzaam is bij de overheid die bekend staat als de meest onproductieve werkgever en de private sector nog te zwak ontwikkeld is om aan te trekken.

De precaire financieel economische situatie waarin Suriname verkeert heeft strikt historisch economisch gezien alles te maken met onze zwakke economische structuur die niet gediversifieerd is en op voornamelijk goud en aardolie gebaseerd is. Dit is een kant van het verhaal dat derhalve naadloos aansluit op het eerste uitgangspunt, namelijk de NOODZAKELIJKE DIVERSIFICATIE van onze kleine, open economie. De HVB ziet op korte en middellang termijn de snelgroeiende dienstensector waaronder zeker het toerisme en de ICT als de belangrijkste drivers om onze verdien capaciteit te verhogen. Daarnaast ligt de uitdaging om een meer value added productieketen op gang te brengen waarin de Agro-industrie een centrale rol zal vervullen mede op basis van onze comparatieve voordelen op landbouwgebied. Niet toevallig dat wij als partij de afgelopen jaren de awareness, de motivatie en de self supporting attitude ten aanzien van deze (sub-) sectoren in de praktijk hebben omgezet middels de landelijke ICT en hydroponic trainingen. Omdat wij daarin geloven!

Ondernemerschap is belangrijk voor innovatie en groei, zeker gelet op het feit dat nieuwe technologieën, nieuwe bedrijfsmodellen mogelijk maken. Ondernemerschap wordt daarmee steeds belangrijker voor de economie. Het nut en belang van ondernemerschap wordt steeds meer onderschreven. Een goed draaiende economie steunt op een competitief en bloeiend ondernemersklimaat.

Wij beschouwen de ondernemers als een belangrijke spil voor een bruisende arbeidsmarkt en economische ontwikkeling. Ondernemerschap is een drijvende kracht achter de economische dynamiek. Er is een positief verband tussen ondernemerschap (meer starters en economische dynamiek) en werkgelegenheidsgroei, in stedelijke gebieden waarschijnlijk nog meer dan in rurale. Er is een positief verband tussen ondernemerschap (meer starters en economische dynamiek) en productiviteitsgroei.

Wij streven naar de volgende specifieke onmiddellijke hervormingen op het gebied van economie:

- Inkomstenbeleid
- Hervormen van het Monetair beleid
- Stimuleren van de Handel
- Verdere Industrialisatie
- Ordening van de dienstensector
- Verbeteren van het Ondernemersklimaat

Maar hoe bereiken we dat?

- Het opvoeren van het Bruto Binnenlands Product en het nationaal inkomen, zodanig, dat een reële optimale groei bewerkstelligd wordt van tenminste 6 procent gemiddeld per jaar, waarbij exportgroei en de dringende nodige economische diversificatie dominant zullen zijn.
- Een sterke afname van alle vormen van werkloosheid, met toename van arbeidsproductiviteit en arbeidsinkomen, evenredig aan de economische groei. Onderwijsvoorzieningen zullen scherper afgericht worden om aan de behoeften te voldoen ten aanzien van de in te zetten menskracht. Deze voorzieningen moeten gericht zijn op maximale ontplooiing van iedere burger.
- Ruime verbetering van de levensomstandigheden van de bevolking, in het bijzonder van de sociaaleconomische zwakkeren. Dit zal gerealiseerd worden door ontwikkeling van sociale sectoren, door verbetering van onderwijs, sport en cultuur, huisvesting, voedselvoorziening, gezondheidszorg, openbaar vervoer en openbare veiligheid.

- Behoud, bescherming en herstel van het natuurlijk milieu, in het bijzonder voor behoud van carbonfixatie, biodiversiteit, bodem en wateren.
- Een internationale (her)oriëntatie van de economie. Deze dient hand in hand te gaan met fiscale regelgeving die daar bij aansluit. Een uitbreiding van het aantal verdragen ter voorkoming van dubbele belasting enerzijds en faciliteren van buitenlandse beleggers en investeerders anderzijds zijn voorzien.
- Een aangepast fiscaal systeem. Met name een systeem van lastenverlichting voor bestaande belastingplichtigen die zich aan de fiscale regels houden. Stimulering van ondernemersactiviteit door vergaande lastenverlichting voor bedrijven. Voor de overige belastingplichtigen per saldo aanvankelijk gemiddeld gelijkblijvende, daarna - met het toenemen van de belastingopbrengsten uit nieuwe bronnen – geleidelijk lager wordende lastendruk
- Vereenvoudiging voor de belastingplichtigen en voor de staat, voor een betere begrip van de regelgeving, betere nakoming en effectievere inning. Verbeterde informatisering, waardoor ontduiking wordt tegengegaan en nakoming wordt aangemoedigd
- De basisgedachte is het garanderen van voldoende bestaanszekerheid voor een ieder, met als focus districts- en ressortontwikkeling in alle sectoren van de gemeenschap en het op termijn mede-initiërend en bevorderen van de economische ontwikkeling in de regio
- Geleidelijk overstappen naar groene energie in het bijzonder zonne-energie. Identificatie en implementatie van economische verantwoorde hernieuwbare energie bronnen. Er zal overgegaan worden naar verschillende vormen van hernieuwbare energie productie. Afhankelijk van de behoefte, de financiële, ecologische en menselijke omstandigheden c.q. beschikbaarheid zal de meest adequate vorm van hernieuwbare energie productie geïdentificeerd en ontwikkeld worden
- Wij willen een bijdrage leveren door het aanreiken van handgrepen en modellen aan gezinnen om zich zodoende weerbaar te maken. Door middel van begeleiding en adviezen zullen verwerkingsmodellen van producten worden gestimuleerd

De impact van deze handelingen zal de ontwikkeling van het district of ressort doen stijgen, waardoor de ontplooiingskansen van het individu worden vergroot.

2.1 Actiepunten Economische hervormingen:

Wat de economie betreft zijn onderstaande actiepunten van eminent belang.

Wij beogen de diversificatie van de economie door onder andere:

- Een efficiëntere publieke sector
- Rationaliseren van bepaalde staatsbedrijven
- Ondersteunen van de private sector
- Benutten van internationale samenwerkingen
- Ontwikkeling van sociale sectoren
- Instellen van een PPP forum ter realisering van het principe van Public Private Partnerships'
- Het uitbreiden van taken van het Suriname Business Forum ter realisering van het principe van Public Private Partnerships
- Introduceren van een systeem van subjectsubsidies
- Het treffen van inkomstenverhogende maatregelende viezen inkomsten uit de Landbouw & Visserij sector moeten een eminente bijdrage leveren aan de economie samen met de mijnbouwsector. heroriëntatie van het lenen van kapitaal;privatiseren van potentiële parastatale bedrijven;stimuleren en optimaliseren van het investeringsklimaat
- Vertrouwen opbouwen met landen uit de regio voor investeringsopties en samenwerkingen
- Opvoeren van het BBP en het nationaal inkomen met behulp van deviezeninkomsten is van eminent belang en zal diversificatie en productie groei gestimuleerd moeten worden
- Verandering m.b.t. beleid wat betreft staatsfinancieringswijzen en staatsuitgaven
- Buitenlandse financiële bronnen aanboren in de vorm van commerciële marktpartijen
- Financiële stabiliteit en reële ontwikkeling moeten worden ingebed in een gedegen en logisch consistente visie voor de sociaaleconomische ontwikkeling voor bijvoorbeeld de komende 10 jaar

- Creëren en uitbreiden van randvoorwaarden om zodoende de lokale productie te stimuleren waardoor export stijgt en import daalt
- Reguleren van het internationaal geldverkeer
- Bevorderen van de SRD door alle lokale aankopen en investeringen uitsluitend in SRD te laten geschieden
- Controle op illegale praktijken aanscherpen om zodoende illegaal verkregen gelden en goederen in beslag te nemen
- Het ordenen van het subsidiebeleid van de overheid

2.1.1 Inkomstenbeleid

De belangrijkste doelstelling is om de mogelijke bronnen van additionele financiële middelen voor de overheid te identificeren.

2.1.2 Hervormen van het Monetair beleid

- Het begrotingstekort moet worden teruggebracht
- Het invoeren van een transformatieproces door middel van een raamwerk waarbij openmarkt politiek het speerpunt van het monetair beleid wordt en verschillende institutionele maatregelen getroffen worden
- Het invoeren van betrouwbaar betalingssysteem
- Het aanpassen wetgeving met betrekking tot bank- en kredietwezen, verzekeringsbedrijf, geldtransactiekantoren en deviezen
- Het selectief beschikbaarstelling van rentesubsidie voor investeringen
- Het vermijden van niet-neutrale kredietverlening aan de Overheid door de algemene banken en de Centrale Bank van Suriname'
- De effectieve beheersing kredietverlening door het bankwezen:
 - Toezicht op de naleving van de kredietvoorschriften aan de handelsbanken
 - Invoering kwalitatieve kredietnormen, zodat aanmerkelijk meer investeringsmiddelen naar de productiesectoren gekanaliseerd worden;
 - Invoeren en toepassen van een uitgebreider assortiment van monetaire instrumenten teneinde op effectieve wijze de omvang, samenstelling en aanwending van in omloop zijnde liquiditeiten te beïnvloeden

creatie van op de economische situatie afgestemde beleggingsmogelijkheden voor het publiek binnen de financiële sector

2.1.3 Actiepunten stimuleren van Handel

- Het stimuleren van de schaalvergroting voor bevordering van de export ;
- Het verbeteren van de concurrentiepositie van Suriname
- Het concipiëren van een Consumenten beschermingswet. Deze wet is noodzakelijk voor bescherming van consumenten bij het doen van aankopen van producten en diensten. Tevens moet er gestreefd worden naar bescherming van consumenten bij internetaankopen

2.1.4 Actiepunten voor verdere Industrialisatie

- Ontwikkelen van nieuwe projecten en producten op basis van lokale grondstoffen en verworven kennis en technologie
- Stimuleren van op industriële basis produceren van bouwmaterialen ter ondersteuning van de bouwsector

2.1.5 Actiepunten voor het Verbeteren van het Ondernemersklimaat

- Het instellen van een “high level legal steering committee” en het opzetten van een “legal databases”
- Het formuleren en uitvoeren van een lange termijn geïntegreerd industrieprogramma voor geïdentificeerde duurzame groeisectoren
- Het heractiveren van surinam business forum SBF als overlegorgaan tussen het publieke en private sector op basis van doelgerichte investeringsplannen
- het herdefiniëren van het KMO fonds specifiek gericht naar het soort ondernemerschap, met de nadruk op vrouwelijk- en jongondernemerschap
- Het investeren in het certificeren van de Surinaamse bedrijven om zodoende de exportmogelijkheden te vergroten
- Het ontwikkelen van een invoerrechtsvrij klimaat voor het importeren van grondstoffen die de productie sectoren een boost geven
- Het introduceren van wet op klein- en middelondernemerschap (WET SME)

- Instellen van een innovatiefonds, ter stimulering van innovatieve processen en technieken bij het lokaal ondernemerschap gericht op werkgelegenheid en toegevoegde waarde aan het eindproduct

2.2 AGRO-INDUSTRIE

2.2.1 De Agrarische Sector

De Agrarische productie is een van de belangrijkste economische activiteiten in Suriname. Het is van belang dat Suriname in het Caraïbisch gebied een stabiele positie veroverd wat betreft de Agrarische sector. In dat kader dienen er maatregelen genomen worden ter verbetering van de Agrarische cultuur en Veeteelt.

Hoewel het aandeel van onze agrarische sector in het totale BBP min of meer constant is gebleven op 6% de afgelopen 5 jaren, is tegen de achtergrond van duurzame diversificatie van onze smalle productiestructuur versnelde ontwikkeling noodzakelijk. Deze sector heeft vanwege de vele comparatieve voordelen (overvloed aan grond en water, gunstige teeltomstandigheden, talentvolle agrarische ondernemers) de reële potentie om in de binnenlandse vraag naar landbouwproducten te voorzien en de import daarvan voor een groot deel te vervangen.

Een verhoging van de landbouwproductie onder meer door productdiversificatie en het aanboren van nieuwe exportmarkten, vereist een aanzienlijke stimulering van nieuwe particuliere investeringen in onze agrosector.

Vanwege het zeer zwakke investeringsklimaat zullen wij dus proactieve hervormingen in de agrosector moeten initiëren. Voor ons betekent dat een doelgerichte sector of subsector gerichte benadering welke het meeste effect op kort termijn kan opleveren voor het aantrekken van concrete investeringen.

Het gaat dus om "quick wins" of snelle resultaten die ervoor moeten zorgen dat binnen relatief korte termijn de sector een groei doormaakt.

Het voorgaande zal moeten uitmonden in een drietal gerichte beleidsacties:

1. Het selecteren van twee subsectoren voor investeringspromotie uit de groep van sectoren met een bewezen investeringspotentieel op korte termijn. We praten hier over groenten/fruit, granen/fruit, granen/veevoer, kokosnoten, varkensvlees en aquacultuur
2. Diepteonderzoek van elke subsector gericht op het identificeren van de belangrijkste investering en exportbeperkingen en op basis daarvan hervormingsplannen ontwikkelen die de beperkingen verlichten
3. Investsur zal in overleg met relevante vakministeries belast worden met het uitvoeren van deze investeringspromotie plannen

In het algemeen zullen we moeten werken aan de verbetering van het algemeen investeringsklimaat voor de agrosector. Dit betekent dat we de beperkingen voor toegang tot exportmarkten voor de agrosector moeten aanpakken, met name door het verbeteren van de inspecties en certificeringsfaciliteiten voor de voedingskwaliteit. Maar ook door in Caricom verband de non-tarifaire handelsbelemmeringen aan te vechten. Onze agrariërs financiële en technische ondersteuning verlenen zodat zij aan de normen kunnen voldoen. Heractivering van het Agrarisch Kredietfonds (AKF) als een zelfstandige entiteit is een noodzaak!

2.3 Actiepunten voor verbetering van Agrarische cultuur:

- Verhoging van de productie en de productiviteit binnen de sector voor het kunnen voorzien van de lokale markt en de export
- Het waarborgen van de voedselzekerheid en voedselveiligheid
- Het bevorderen van milieu vriendelijke teeltmethoden en productiesystemen
- Bevorderen, moderniseren en uitbreiden van de teelt onder beschermde omstandigheden
- Verrichten van toegepast onderzoek van variëteiten en rassen die het hier te lande goed doen
- Een hogere mate van investeringen in de verwerking en waarde toevoeging van de agrarische producten
- Uitbreiden van de productie/verwerking van knol en wortel gewassen

- Verbeteren / vergroten van de veeteeltsector in het bijzonder de pluimvee en de kleine herkauwers
- Ordening van de subsectoren voor een betere afstemming
- Ordening van de visserijsector
- Bevorderen heroriënteren van de aquacultuur

2.3.1 De veeteelt sector

Binnen de veeteeltsector zijn er enige beperkingen geïdentificeerd, die de nodige aandacht vereisen:

- Sterke afhankelijkheid van importgrondstoffen (voornamelijk veevoer) voor met name de kippen- en varkensteelt
- Ontbreken van een dierziekte bewakingssysteem

Voor de optimale ontwikkeling van de Veeteeltsector maken de HVB zich sterk voor:

- Het zorg dragen voor een betere controle op de veevoerkwaliteit. Een regelmatige en stabiele voervoorziening ligt aan de basis van de verdere ontwikkeling van de veeteeltsector in Suriname. Dit vanwege het feit dat dit een van de grootste kostenfactoren vormt in de bedrijfsvoering
- Het verder ontwikkelen van de melkveesector
- Het verbeteren van de vaardigheden van veeboeren door middel van training en voorlichting
- Marktgroei en het identificeren van exportmogelijkheden voor de veeteeltsector

2.4 HET TOERISMEBELEID

Volgens de “Visitors Exit Survey” (VES 2016/2017) is gebleken dat circa 65% van de bezoekers aan Suriname uit Europa afkomstig is, waarvan 60% afkomstig zijn uit Nederland, 18% uit Zuid – Amerika en het Caribische gebied. Guyana levert na Nederland de grootste groep van toeristen, die vrienden en familie bezoeken in Suriname. Ongeveer 45% komen specifiek voor familiebezoek terwijl rond de 40% vakantie als

hoofddoel hebben. De rest hebben andere bestemmingen, maar vaak combineren ze hun verblijf ook met bezoeken aan toeristische attracties.

Uit het rapport van het Visitors Exit Survey 2016 – 2017 is gebleken dat buitenlandse bezoekers per jaar ongeveer USD 190 miljoen uitgeven in Suriname. Circa USD 70 miljoen wordt besteed aan verblijf (accommodatie) terwijl de rest van het bedrag (ongeveer USD 120 miljoen) zijn weg vond naar onder andere shopping, natuur en cultuur, casino's en andere recreatieve en zakelijke activiteiten.

Deze cijfers geven aan de potentie, die Suriname heeft om uit de toerisme sector veel meer te halen. Wij zijn menens om deze sector samen met de actoren verder te ontwikkelen tot een van de belangrijkste inkomsten bronnen naast de mijnbouw en agrarische productie.

Voor de HVB behoort de toerismesector tot een van de grote potentiële duurzame deviezenverdieners van het land, ook mede gelet op de broodnodige diversificatie van onze economie. Wij hebben weliswaar geen blauw water en witte stranden, maar wel een enorme tropisch regenwoud met een rijke diversiteit van boomsoorten en dieren. Denk maar aan het Centraal Reservaat, Bigi Pan, Raleighvallen. Dit geïnspireerd door onze multi-linguale,-culturele en -religieuze rijkdom maakt ons land tot een top eco cultural tourism destination binnen 15 jaar. We praten dus over duurzame (eco) toerisme die nog in haar kinderschoenen staat en alleen middels een integrale aanpak zich verder kan ontwikkelen.

2.4.1 Actiepunten Tourisme:

- Behoud van onze natuur en cultureel erfgoed, economische ontwikkeling, werkgelegenheid en geen negatieve impact op ons milieu. Dit betekent dat wij de beperkingen van deze sector ook integraal zullen moeten opheffen, waaronder de gebrekkige infrastructuur, de afwezigheid van regelgeving maar ook de zwakke samenwerking tussen de diverse stakeholders
- Duurzame toerisme betekent in de eerste plaats een sterke committent van de overheid ten aanzien van de faciliteiten zoals het wegennet, gecertificeerde werkers en betalingsverkeer
- In de komende beleidsperiode zal de HVB zich sterk maken voor de aanname van de Toerismewet en de Toerisme Autoriteit zodat de gealloceerde middelen niet alleen gebaseerd zijn op door de wet gesanctioneerde

activiteiten, maar ook dat de sturing niet meer gefragmenteerd plaatsvindt maar vanuit een sterke gezaghebbende board. Speciaal voor deze sector zal een op maat gesneden financieringsmodel voor de entrepreneurs worden ontwikkeld, waarbij er gelet op de kleine schaal en grote spreiding van destinaties (bijvoorbeeld aan de boven-suriname) zoveel mogelijk clustering zal worden gestimuleerd

Hoofdstuk 3. SOCIAAL MAATSCHAPPELIJKE

HERVORMINGEN

Een van de hedendaagse zorgen is dat onze kleine samenleving langzaam maar zeker uit elkaar valt, niet in het minst veroorzaakt door politieke tegenstellingen. We worden steeds minder een gemeenschap van burgers die zich onderling verbonden voelen en steeds meer een losse verzameling van individuen en groepen die elk in hun eigen wereld leven en niet langer SOLIDAIR zijn met elkaar.

Solidariteit als een van onze partijbeginselen vindt de HVB een groot goed. Wij gaan ervan uit dat een individu dat andermans belangen verdedigt of ondersteunt uiteindelijk er ook profijt van heeft. Dit kan alleen maar bijdragen tot sociale cohesie. Zo willen wij dus met zijn allen dat we voor goed onderwijs en een adequate gezondheidssysteem zorgen, en dat mensen met problemen geholpen moeten worden. De kracht en de kwaliteit van een samenleving worden bepaald door onderlinge betrokkenheid. Niet een ieder voor zich, maar omkijken naar elkaar!

Het valt niet te ontkennen dat de economische crisis een enorme wissel heeft getrokken op de kwaliteit van die sectoren waar solidariteit de grondslag is van de financiering daarvan. We hebben als samenleving de niet gemakkelijke opgave om overheidshandelen gericht op een rechtvaardige, eerlijke en gelijke toegang tot het sociaal zekerheidsstelsel op een gefaseerde en duurzame wijze te hervormen. Hoe zorgen wij als samenleving ervoor dat ons onderwijssysteem op alle niveaus gelijke kansen biedt aan alle Surinaamse kinderen, dat ons zorgstelsel vanwege het systeem niet discrimineert maar een ieder in staat stelt betaalbare zorg te krijgen? Zo zijn er nog andere beleidsterreinen die van belang zijn om sociale ongelijkheid en onrechtvaardigheid in onze samenleving geleidelijk aan te elimineren. Hoe gaan wij om met werklozen, zwakke gezinnen, mensen met een beperking? Hoe dragen gendergelijkheid, het gronduitgifte beleid, de beleving van cultuur en sport, onze omgang met de natuur, maar zeker ook de rol van onze jongeren aan het minimaliseren van economische en sociaal maatschappelijke ongelijkheid? Enkele van deze beleidsterreinen zullen in ons programma belicht worden.

Het centraal punt is gelegen in het zeer zwakke sociaal beschermingssysteem van Suriname waarvan de doelen en de organisatie van de "producten" niet als een

samenhangend geheel wordt aangeboden aan degenen die daarvoor in aanmerking komen en teveel zijn gebaseerd op geld of natura.

Daarnaast is er geen integratie met aanvullende programma's van andere ministeries (schooluniform door A, buskaartje door B, voedselpakket door C, subsidie door D enz). Het systeem schiet dus schromelijk tekort, heeft een enorme (politieke) "dekking" en bovendien veels te duur!

Willen wij niet verzuipen in onze eigen bescherming aan de minvermogenden, moeten wij dus een traject ingaan van een geïntegreerde en efficiënte sociaal beschermingssysteem dat gebaseerd is op programmacriteria en waarvan de financiering duurzaam is.

3.1 ONDERWIJS

Onderwijs dient een belangrijke bijdrage te leveren aan de op mensenrechten gebaseerde samenleving, onder andere door bestrijding van discriminatie en bevordering van emancipatie. Daartoe dienen de ontplooiingsmogelijkheden van elk individu en het recht op onderwijs bevordert en gegarandeerd te worden.

Het is evident dat onderwijs, wetenschap en cultuur belangrijke instrumenten zijn voor het ontwikkelingsproces, dat uiteindelijk moet leiden tot welvaart en welzijn van het volk. Het uitgestippeld beleid op boven genoemde gebieden zal moeten zorgen voor de juiste en noodzakelijke voorwaarden, waardoor het mogelijk wordt dat elk individu, elke burger zijn talenten maximaal en optimaal kan ontwikkelen en waardoor hij of zij vanuit de eigen mogelijkheden kan bijdragen aan de ontwikkeling van Suriname.

Ons onderwijssysteem moet de kloof gaan dichten tussen het bestaand onderwijsaanbod en de concrete behoeften van de arbeidsmarkt. Onderwijs moet bijdragen tot het ontwikkelen van een maatschappij waarin mensen hun leven zelf kunnen vormgeven en in staat zijn samen te leven met anderen, een maatschappij waarin burgers verantwoordelijkheid willen en kunnen nemen voor zichzelf en hun omgeving. Om die betekenis van onderwijs te verduidelijken, worden vier functies van onderwijs onderscheiden: de kwalificatiefunctie voor het individu, de socialisatiefunctie, de selectie- en allocatiefunctie en de kwalificatiefunctie voor de arbeidsmarkt.

3.1.1 Actiepunten Onderwijs:

- Landelijke hervormen van het basisonderwijs tot een basisonderwijssysteem dat leerlingen aflevert die voldoen aan het gewenste kennisniveau, competenties en her activering diagnostische toets (5e klas) met een duidelijke functie voor het leerproces
- Professionalisering van leerkrachten door training
- Het leggen van verantwoordelijkheid van onderwijshervorming bij scholen
- Het bevorderen van kindvriendelijk onderwijs
- Toezicht op kwaliteit van het onderwijs
 - Aanpassing van relevante wet- en regelgeving
 - Instelling Nationale Raad voor Wetenschap en Technologie.
 - Onderwijs is zowel een plicht als een recht, van elke gemeenschap en elk individu
 - tot de leeftijd van 16 jaar is het verplicht en kosteloos
 - na het zestiende jaar heeft een ieder recht op een aansluitende, kosteloze studie gedurende een daartoe beschikbaar gesteld aantal jaren
 - onderwijs dient democratisch te zijn, wat betekent dat ook docenten, studenten en leerlingen in bestuursfuncties kunnen worden verkozen
- De structuur en de organisatie van het onderwijs dienen grondig te veranderen. Gelet daarop maken wij ons sterk voor het volgende
 - Het kleuter- en basisonderwijs moeten wat meer in het teken komen te staan van spel en creativiteit en minder gericht zijn op schools leren;
 - een nadrukkelijker samenwerking tussen het hoger beroepsonderwijs (HBO) en het wetenschappelijk onderwijs (WO), om daardoor integratie van wetenschap en beroepsuitoefening te bevorderen
 - De bevordering van uiteenlopende vormen van onderwijs, passend bij diverse typen van leer- en gedragsstijlen van leerlingen en leraren
- Onderwijsgeevenden dienen naast de vereiste kennis op het vakgebied ook geschoold te worden in de ontwikkelingspsychologische en pedagogische aspecten van het onderwijs. Tevens dienen zij geschoold te worden in de op de gehele mens gerichte didactiek en methodiek. Onderwijsgeevenden dienen tevens periodiek in staat gesteld te worden, zich bij te scholen

- Als bij een leerling extra aandacht wenselijk is, worden alle voorzieningen getroffen om zijn/haar isolement tot een minimum te beperken. Scholen voor speciaal onderwijs dienen daarom te blijven bestaan
- Cultuureducatie (en cultuurwetenschappen). Introductie van cultuur in het reguliere curriculum van het basisonderwijs en het bevorderen van cultuurwetenschappen aan de universiteit

Op organisatorisch gebied

- Instellen van inspectie voor tertiair onderwijs.
- Instellen van directoraat hoger onderwijs in MINOWC.
- Huidige inspectie (primair en secundair onderwijs) en inspectie tertiair onderwijs tot een onafhankelijk orgaan maken met als hoofd een inspecteur-generaal.
- De afdelingen Examenbureau en Curriculum maken tot één afdeling. Dit is nodig voor de goede aansluiting tussen curriculum en examen of toets.
- Instellen van een overheidsbedrijfsleven commissie. Overheid, Semioverheid en particuliere bedrijven moeten door middel van een commissie inspraak hebben in het curriculum van het hoger onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs, zodat het verschil/discrepancie tussen onderwijs en arbeidsmarkt kleiner wordt op het gebied van kennis en vaardigheden.

Onderwijskundig gebied

Primair onderwijs:

- Introduceren van wet op primair onderwijs.
- Het scholen van GLO leerkrachten tot tertiair onderwijs. Dit moet zorgen voor de professionalisering van de leerkrachten op GLO niveau.
- Introduceren van een didactiek methode van de leerkrachten die moet zorgen voor pro-actieve en assertieve leerlingen.

Secundair onderwijs:

- Introduceren van wet op secundair onderwijs.
- Afbouwen van HAVO en gefaseerd transformeren naar een VWO.
- Gefaseerd invoeren van digitale leeromgeving op het VWO, NATIN, IMEAO en de leraren opleiding.

Tertiair onderwijs:

- Introduceren van wet op tertiair onderwijs.
- Instellen van een aanmoedigingsfonds. **Het aanmoedigingsfonds** is een financieel fonds waarop hogescholen en universiteit beroep konden doen om gelijke kansen aan te moedigen binnen de instellingen. Het diende om de participatie van kansengroepen (gelijke kansen voor studenten uit arme gezinnen) te verhogen. Dit moet worden gedaan door middel van aantal regels en voorwaarden.
- Opzetten van een **beroepsgerichte universiteit** (economisch en technische richtingen) in het bijzonder voor de IMEAO en NATIN uitstromers. Het verder uitbouwen met meer technische richtingen en nieuwe economische en administratieve (HRM) richtingen bij PTC kan een aanzet zijn.

3.1.2 JEUGD

De jeugd is de toekomst van morgen, daarom maken wij ons sterk voor een gestructureerd en geïntegreerd jeugdbeleid.

3.1.3 Actiepunten Jeugd:

- Het scheppen van voorwaarden en mogelijkheden voor de jeugd ter bevordering van actief burgerschap en talentontwikkeling en versterken en actief betrekken van jongeren bij productieve activiteiten ten behoeve van de individuele ontwikkeling, de gemeenschapsontwikkeling en de nationale ontwikkeling
- Voortzetting werkzaamheden van de Werkgroep Integraal Kinder- en Jeugdbeleid:
 - formulering van duurzaam beleid
 - concipiëren actieplan
 - monitoring implementatie van integraal kinder- en jeugdbeleid
 - advisering President met betrekking tot noodzakelijke interventies voor wat betreft de uitvoering
- He ontwikkelen van een sterk gevoel voor selfreliance, nationalisme en vrijwilligerswerk bij jongeren.
- Het evalueren en eventueel herinrichten van bestaande jongereninstituten.

3.1.4 SPORT

Sport en lichamelijke activiteit zijn instrumenten voor ontwikkeling en van essentieel belang voor de gezondheid van de mens. Daarom moet er een landelijk sportbeleid worden ontwikkeld. Wij gaan ons onder andere sterk maken voor:

- Herdefiniëring van een regionale Sport Academie voor talentontwikkeling;
- de opstelling en uitvoering van districtsplannen;
- de ontwikkeling en wederom opstart c.q. institutionaliseren van een nationale volksgymnastiek beweging
- de instelling van een Sportfonds;

De uitvoering, decentralisatie van de sportkeuring en het opzetten van een sport fysiologisch onderzoeks- en ontwikkelingscentrum

3.2 VEILIGHEID

De bevordering van veiligheid en rechtsbescherming

Voor het behoud van onze rechtstaat is veiligheid en rechtsbescherming erg belangrijk. Veiligheid is een basisbehoefte en een randvoorwaarde voor een sterke samenleving. Daarom moet onder andere criminaliteit worden bestreden. Wat betreft terrorismebestrijding moeten we voorbereidt zijn op mogelijke dreigingen en daarop inspelen.

Wij brengen het veiligheidsgevoel terug.

Burgers moeten leven, wonen en werken in een veilige samenleving. Veiligheid is noodzakelijk voor welvaart en welzijn. Belangrijk bij het garanderen van een optimale veiligheid voor alle Surinamers is onder andere misdaadbestrijding. Onder misdaadbestrijding verstaan we 'het effectief aanpakken van de criminaliteit'.

Voor het effectief bestrijden van criminaliteit is vereist:

Het versterken en zichtbaarder maken van het Politieapparaat. Het versterken van het politieapparaat is een must. Tevens moet dit apparaat zichtbaarder worden in de samenleving. Wij streven naar een hoogwaardiger politiezorg voor de gemeenschap. Verder is het essentieel dat de pakkans voor criminelen wordt verhoogd. Dit kan ondermeer door het invoeren van innovatieve methoden om criminaliteit te bestrijden. Daarbij denken wij aan het professionaliseren van de technische recherche van het Korps Politie Suriname (KPS) en een introductie van moderne technologie voor

dataverzameling en analyse. Tevens is het opvoeren van verkeers- en wegcontroles belangrijk. De politie moet zichtbaarder zijn in buurten en wijken en moet daarom meer patrouilleren. Essentieel is dat gegarandeerd moet zijn dat de politie over meer dan voldoende middelen beschikt om haar taken naar behoren uit te voeren. Bijvoorbeeld voertuigen, wapens, munitie enz.

- **Het uitvoeren van Criminaliteitsbestrijdingsprojecten**

Criminaliteitsbestrijdingsprojecten moeten worden geïnitieerd op het gebied van inbraakbestrijding, drugsbestrijding, aanpak van overvallen, berovingen, aanpak van mensenhandel, illegale mijnbouw, grensoverschrijdende misdaad, femicide en huiselijk geweld. De politie moet intensiever gaan samenwerken met internationale partners.

- **Het opleggen van minimum straffen aan criminelen**

Om criminaliteit te bestrijden moeten criminelen zwaarder gestraft worden. Hogere straffen kunnen een schrik-effect hebben op potentiële criminelen. Daarom moeten er minimumstraffen komen, bijvoorbeeld voor verkrachting moet een veroordeelde minimaal acht tot tien jaar de bak in. Daarnaast moeten recidivisten zwaarder gestraft worden. Bij drie tot vier zware geweldsmisdrijven moeten daders veroordeeld worden tot een levenslange gevangenisstraf.

- **Aanpak cybercriminaliteit en garanderen verkeersveiligheid**

De aanpak van de cybercriminaliteit en het garanderen van de verkeersveiligheid zijn onmisbare zaken in de strijd tegen criminaliteit. Zo moet misbruik van sociale media hard worden aangepakt. Tevens moet in het kader van digitale veiligheid overheidscommunicatie apparatuur van ondermeer de Politie en het Openbaar ministerie goed worden beveiligd, zodat hackers geen kans krijgen.

Met betrekking tot het garanderen van de verkeersveiligheid zal er een speciaal programma ontwikkeld worden met als doel verhoging van de verkeersveiligheid.

- **Het professionaliseren van slachtofferzorg**

Het verder professionaliseren van de slachtofferzorg. Het slachtoffer dient adequaat te worden opgevangen met onder andere sociale-, psychologische begeleiding, emotionele ondersteuning en kosteloze juridische bijstand.

Preventieve maatregelen om criminaliteit te bestrijden:

Voorkomen en bestrijden van criminaliteit door preventieve maatregelen te treffen.

De gewenste maatregelen zijn als volgt:

- Het verstrekken van voorlichting aan de jeugd met betrekking tot criminaliteit in het bijzonder jeugdcriminaliteit. Werken aan mentaliteitsverandering bij de jeugd met name onder de risicogroepen. (Het doel van voorlichting is het voorkomen en beperken van jeugdcriminaliteit);
- Het verstrekken van voorlichting aan burgers en ondernemers over inbraakpreventie;
- Een hernieuwde aanpak van de resocialisatie. Resocialisatie is niet alleen in het belang van de veroordeelde, maar ook in het belang van de samenleving.
- Het voeren van een gericht immigratiebeleid door middel van het aantrekken van personen, die de Surinaamse economie kunnen versterken en het weren van personen, die de veiligheid kunnen bedreigen;
- Armoedebestrijding is belangrijk omdat armoede een voedingsbodem is voor criminaliteit. Criminaliteit remt de ontwikkeling van een natie. Er moeten maatregelen worden genomen om een concentratie van de armste gezinnen in bepaalde buurten tegen te gaan, bijvoorbeeld door in die buurten werkgelegenheid te creëren. Op die manier wordt voorkomen dat jeugdigen opgroeien in situaties, waarbij de meeste volwassen, die voor hen voorbeeldfiguren zijn werkloos zijn of in het illegale circuit zitten. Maatschappelijk werk in buurten en jeugdhulpverlening kan ook bijdragen aan het voorkomen van jeugdcriminaliteit en criminaliteit;
- Het stimuleren van gezonde recreatie voor jongeren ter voorkoming van drugsverslaving en criminaliteit.

Veiligheid van Vrouwen en kinderen

- Veiligheid van vrouwen en kinderen is ook een prioriteit van onze partij. Het is een feit dat geweld tegen vrouwen in onze samenleving nog hoogtij viert en dat in de afgelopen periode veel vrouwen vermoord zijn door een partner of echtgenoot, altans iemand met wie zij lief en leed gedeeld hebben. Wij streven daarom ondermeer naar aanneming van de Concept Wet Bestrijding Femicide.

Voorts moet er meer geld en andere middelen beschikbaar worden gesteld voor de bestrijding van geweld tegen vrouwen en kinderen.

- Kinderen/minderjarigen moeten beter beschermd worden tegen seksueel misbruik en in het kader daarvan moeten er hogere straffen komen voor daders, die kinderen seksueel hebben misbruikt.

Nationale Veiligheid

In het kader van de nationale veiligheid van ons land is het volgende van belang:

- Het versterken van het defensieapparaat. Het is van belang dat wij beschikken over een professioneel defensieapparaat. Er moeten maatregelen getroffen worden om het Nationaal Leger nog meer te versterken.
- Het uitvoeren van vaarpatrouilles binnen de territoriale wateren en het Surinaamse luchtruim op regelmatige basis;
- De aanpak van grensoverschrijdende criminaliteit. Daar waar nodig moet de regelgeving worden en controle aangepast. Binnenlandse veiligheidsdiensten moeten waar nodig versterkt worden.

Brandveiligheid

Actiepunten voor Brandveiligheid:

- Het ontwikkelen van een actieprogramma Brandveiligheid, waarin centraal staat de structurele verbetering van de landelijke brandweezorg. Hierbij is belangrijk professionalisering van het Korps Brandweer. Er zal gestreefd worden naar een verhoogde mobiliteit van het Korps Brandweer en het doen van de nodige fysieke uitbreidingen en infrastructurele voorzieningen;
- Het effectiever uitvoeren van de Wet Brandweer Suriname;
- Brandveiligheid opnemen in alle curricula van het Surinaams onderwijs.

3.3 GEZONDHEIDSZORG: NAAR EEN HERVORMD ZORGMODEL

Toegankelijke, betaalbare en kwaliteitsvolle gezondheidszorg wordt steeds duurder en duurder, ook in ons land. Als er een sector is die zonnig een grondige hervorming behoeft, is dat onze gezondheidszorgsysteem. De sporen van de economische crisis heeft vooral in deze sector haar kwetsbaarheid blootgelegd waardoor de uitvoering van de in 2014 geïntroduceerde Wet Basiszorgverzekering onder grote (financiële) druk staat.

De financiering van onze gezondheidszorg verkeert in een crisis: 80% van het budget van Volksgezondheid wordt besteed aan het beter maken van de zieke mens waarvan de kosten steeds hoger uitlopen. Het is immers bekend dat curatieve zorg dat gekenmerkt wordt door gespecialiseerde kennis en geavanceerd apparatuur zeer kostbaar is.

Bekend is helaas ook dat de belangrijkste oorzaak van ziekte en sterfte in Suriname wordt veroorzaakt door vermijdbare of niet-overdraagbare ziekten waartoe hart- en vaatziekten, maligniteiten en diabetisch behoren.

Een groot deel van de hervormingsinspanningen zullen dus geconcentreerd zijn op preventie vanuit de gedachte dat iedereen verantwoordelijk is voor zijn eigen gezondheid en het "health in all policies" model. De HVB heeft vanuit deze gedachte steeds weer de awareness voor een gezond leef en voedingspatroon middels talrijke gezondheidsbeurzen bevorderd.

Het draait om de centrale vraag hoe het zorgstelsel zodanig te organiseren, te financieren en te beheren dat wij de vereiste diensten kunnen leveren aan de burger. De hervormingsinitiatieven in de sector zullen dus moeten leiden naar:

- een toegankelijke en rechtvaardige zorgsysteem voor alle inwoners van Suriname, met grote nadruk op de primaire gezondheidszorg
- een rechtvaardige en duurzame financiering van de zorg; er zal een fiscale commitment moeten worden gemaakt
- het hervormen van het door fragmentatie veroorzaakte inefficiënte zorgsysteem en de daarvoor bestemde middelen (zorgverleners, HRM, logistieke bevoorradingssysteem enz)

Het Nationaal Strategisch Plan voor Gezondheid en welzijn voor Suriname 2019-2028 zal voor ons als leidraad dienen.

Naast de sociale zekerheid in de vorm van een gegarandeerd inkomen om in de basisbehoeften te kunnen voorzien, zijn ook gezondheidszorg en beleving van vrije tijd en cultuur belangrijke aspecten van het leven.

3.3.1 Actiepunten gezondheidszorg:

1. Op zo kort mogelijke termijn dient de ingevoerde basisverzekering verbeterd te worden voor een ieder, zodat de zorggegarandeerd is

2. In plaats van symptoombestrijding dient er veel meer nadruk te worden gelegd op onderzoek naar oorzaken van ziekten
3. Preventie dient te worden bevorderd
4. Zorg dragen voor financiering van de curatieve zorg
5. Zorg dragen voor de rationalisatie van de kosten in de sector van gezondheidszorg en in die van gezondheidsbescherming door de overheid
6. Zorg dragen voor de wettelijke omschrijving en regulering van gezondheidszorgstructuren

Het verbeteren van de kwaliteit van de gezondheidszorg waaronder verbetering van de ouderenzorg en de geestelijke gezondheidszorg;

7. Toegankelijk maken van financieringsbronnen voor de gezondheidszorg en gezondheidsbescherming buiten het overheidsbudget
8. Verbetering en aanpassing van wet- en regelgeving voor de gezondheidszorg; Maken van een start met de aanpassing van het controle- en inspectieapparaat in de gezondheidszorg
9. Zorg dragen voor het tijdig beschikbaar hebben van betrouwbare informatie voor managementdoeleinden en beleidsbepaling op basis van gezondheidsindicatoren

3.4 SOCIALE ZEKERHEID EN WELZIJN

Wij streven naar een sociaal rechtvaardige samenleving. In het algemeen dienen de sociale structuren en het beleid verbeterd te worden, vooral met oog op de ondersteuning en bescherming van de “zwakkeren” in de samenleving, die versterk en begeleid moeten worden.

3.4.1 Diversiteit beleid

Vanwege de diversiteit van de samenleving is het relevant en verantwoord om geen onderscheid te maken. De inzet en bijdrage van het individu is van belang en niet de afkomst. Per definitie maakt de HVB geen onderscheid en op die manier bevordert zij de eigen identiteit en het nationaal gevoel, ter versterking van een hechte natie. Een daadwerkelijk sociaal klimaat kan alleen bestaan in een samenleving, waarin de productieverhoudingen zijn gewijzigd en waarin de economie is gesocialiseerd.

3.4.2 Actiepunten sociaalzekerheid en welzijn:

1. Burgers die geen inkomen hebben door arbeid, hebben recht op een gegarandeerd inkomen, voldoende om een menswaardig bestaan te kunnen leiden. Hoewel een ander, op het continueren van aanspraken gericht stelsel wordt beoogd, zijn wij van mening dat op korte termijn een verhoging van alle lagere inkomens noodzakelijk is.
2. Herstructureren van het sociaalzekerheidsstelsel onder andere met speciale aandacht voor:
 - Mensen met een beperking
 - De minderdraagkrachtigen / sociaal- zwakkeren
 - Gezinnen
 - Seniore burgers
3. Hervormen van het pensioenstelsel
4. Scheppen van condities voor bevordering van het welzijn van de seniorenburger, zoals goede opvang, bescherming, socialiseren en begeleiding;
5. Onderzoeken, analyseren en evalueren van de woon- en leefomstandigheden van senioren in Suriname
6. Uitvoeren studie met betrekking tot invoering subsidie openbaar vervoer ten behoeve van senioren
7. Opzetten Nationaal "Health Information System" met als centrum het Ministerie van Volksgezondheid'
8. Voorzieningen voor verbetering van de gezondheidszorg in het binnenland;
9. Zorg dragen voor de bouw van nieuwe ziekenhuizen, gezondheidscentra en poliklinieken (onder andere in het binnenland)

SLOTWOORD

Wij willen door middel van hervormingen in diverse aspecten van de samenleving komen tot een consistente en duurzaam ontwikkelingsbeleid voor de Republiek Suriname. Ons verkiezingsprogramma toont maar een klein onderdeel van wat de HVB daadwerkelijk wil gaan realiseren voor Suriname.

Wij streven naar een gezonde economie voor ons land en in het verlengde daarvan een solide financieel beleid. Het ligt aan u om de HVB de kans te geven om regeerverantwoordelijkheid te verwerven, zodat ze deze gewenste en noodzakelijke hervormingen zal kunnen bewerkstelligen.

Wij brengen herstel in het vertrouwen voor de toekomst! Wij zijn HVB!

COMMISSIE: VERKIEZINGSPROGRAMMA HVB

PARAMARIBO, MAART 2020